

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра філології та методики початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.
Протокол № 2 від 17.10.2018 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА
З ОСНОВАМИ КУЛЬТУРИ Й ТЕХНІКИ
МОВЛЕННЯ**

підготовки освітнього ступеня бакалавр
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
освітня програма «Дошкільна освіта»

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни “Сучасна українська мова з основами культури й техніки мовлення” підготовки освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 012 «Дошкільна освіта», освітньої програми «Дошкільна освіта».

Розробник: **Здіховська Т. В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та методики початкової освіти.

Рецензент: **Костусяк Н. М.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри філології та методики початкової освіти

протокол № 2 від 13.09. 2018 р.

Завідувач кафедри

І. Б. Кузава

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

протокол № 1 від 14.09. 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

В. З. Антонюк

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Характеристика навчальної дисципліни подаємо згідно з навчальним планом спеціальності та представляємо у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 01 «Освіта»	нормативна
Загальна кількість годин/ кредитів: 210/7	Спеціальність: 012 «Дошкільна освіта» освітня програма: «Дошкільна освіта»	Рік підготовки: I
		Семестр: II
		Лекції: 38 год.
		Практичні (семінари): 38 год.
ІНД: нема	Освітній ступінь: бакалавр	Самостійна робота: 120 год.
		Консультації: 14 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Теоретичний курс “Сучасна українська мова з основами культури й техніки мовлення” займає важливе місце серед навчальних дисциплін, які забезпечують вищу педагогічну освіту.

У системі дошкільної освіти українська мова є важливим навчальним предметом. Збагачення активного словника дітей і засвоєння основ граматичної будови рідної мови є необхідною умовою розвитку логічного мислення, емоційного сприйняття й естетичної оцінки явищ навколишньої дійсності, могутнім виховним стимулом, що сприяє розвитку особистості. У дошкільному закладі необхідно проводити роботу над розвитком дитячого мовлення, його точності і виразності, над формуванням у дітей мовного смаку. Тому “Сучасна українська мова з основами культури й техніки мовлення” як навчальна дисципліна в підготовці вихователя дошкільного закладу посідає одне з центральних місць.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях: повинні знати:

- визначення основних понять курсу;
- особливості фонетичної, лексичної, граматичної системи мови;
- специфіку української фонетики, лексики, морфології, синтаксису;
- правила орфоєпії, орфографії, граматики, пунктуації;
- стильову диференціацію сучасної української літературної мови;
- основи культури мовлення;
- складові техніки мовлення та уміння їх реалізовувати на практиці;
- особливості читання й переказування творів різних жанрів;

повинні вміти:

- характеризувати основні поняття курсу;
- правильно писати;
- пояснювати орфограми та пунктограми;
- спілкуватись із дотриманням норм сучасної української літературної мови;
- стилістично правильно оформлювати свою думку;
- використовувати правила мовленнєвого етикету;
- володіти технікою мовлення;
- підготуватися до безпосередньої словесної дії (до різних жанрів публічних виступів), до читання й переказування літературних творів.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

За навчальним планом вивчення курсу передбачено протягом одного семестру. Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Фонетика. Орфоєпія. Орфографія.
2. Лексика. Граматика.
3. Основи культури й техніки мовлення.

Структуру навчальної дисципліни представлено у вигляді таблиці 2.

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Консультації
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Фонетика. Орфоєпія. Орфографія							
Тема 1. Вступ. Українська							

літературна мова	8	2				6	
Тема 2. Фонетика української мови	20	4	4			10	2
Тема 3. Орфоепічні та акцентуаційні норми української мови	16	2	4			10	
Тема 4. Орфографічні норми української мови	20	4	4			10	2
Разом за змістовим модулем 1	64	12	12			36	4
Змістовий модуль 2. Лексика. Граматика							
Тема 5. Лексичні норми української мови	16	2	4			10	
Тема 6. Морфеміка як розділ морфології	14	2	2			10	
Тема 7. Словотвір як розділ мовознавства	15	2	2			9	2
Тема 8. Граматичні норми української мови	20	4	4			10	2
Тема 9. Синтаксис і пунктуація	20	4	4			10	2
Разом за змістовим модулем 2	85	14	16			49	6
Змістовий модуль 3. Основи культури й техніки мовлення							
Тема 10. Основні комунікативні ознаки культури мовлення	12	2	2			8	
Тема 11. Мовний етикет як необхідна одиниця культури мовлення	12	2	2			8	
Тема 12. Техніка мовлення. Складові техніки мовлення	20	4	4			10	2
Тема 13. Засоби логіко-емоційної виразності мовлення	17	4	2			9	2
Разом за змістовим модулем 3	61	12	10			35	4
Усього годин	210	38	38			120	14

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3

№	Тема	Кількість годин
1	Українська літературна мова. Мовні норми	6
2	Фонетика української мови	10
3	Орфоепічні та акцентуаційні норми української мови	10
4	Орфографічні норми української мови	10
5	Лексичні норми української мови	10
6	Граматичні норми української мови	10
7	Синтаксис і пунктуація	10
8	Стильова диференціація сучасної української літературної мови	10
9	Основні комунікативні ознаки культури мовлення	8
10	Мовний етикет як необхідна одиниця культури мовлення	8
11	Техніка мовлення. Складові техніки мовлення	10
12	Засоби логіко-емоційної виразності мовлення	9
13	Екстралінгвістичні засоби комунікації	9
	Разом	120

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Таблиця 4

№	Тема	Кількість годин
1	<p align="center">Фонетика української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> Аспекти вивчення фонетики. Особливості роботи мовних органів при творенні голосних і приголосних звуків. Класифікація голосних і приголосних звуків. Відмінність фонем від звука (подати у вигляді порівняльної таблиці). 	2
2	<p align="center">Орфографічні норми української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> Написання суфіксів і префіксів. Апостроф у словах. Написання складних та іншомовних слів. 	2
3	<p align="center">Граматичні норми української мови</p> <ol style="list-style-type: none"> Граматичні категорії іменника, займенника, прикметника, числівника. Дієслівні утворення, форми і категорії. Дієприкметник. Дієприслівник. 	2

	4. Прислівник як окрема частина мови 5. Службові частини мови.	
4	Синтаксис і пунктуація 1. Розділові знаки в простому реченні (односкладному, двоскладному, ускладненому). 2. Розділові знаки в складносурядному та складнопідрядному, безсполучниковому реченнях. 3. Розділові знаки при прямій мові. Діалог.	2
5	Техніка мовлення. Складові техніки мовлення 1. Дихання. 2. Голос. 3. Дикція. 4. Орфоепічна чистота мовлення. 5. Наголос.	2
6	Засоби логіко-емоційної виразності мовлення 1. Інтенація. 2. Пауза. Види пауз. 3. Логічний наголос. 4. Темп мовлення.	2
7	Екстралінгвістичні засоби комунікації 1. Невербальні засоби спілкування, їх різновиди: а) інтонація; б) міміка. Вміння керувати мімікою; в) жести, їх різновиди та характеристика. 2. Гендерні аспекти спілкування.	2
	Разом	14

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

ІНДЗ нема.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з трьох змістових модулів. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається з сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- 2) модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Таблиця 5

Поточний контроль (мах = 40 балів)																			Модульний контроль (мах = 60 балів)			Сума
Модуль I																			Модуль II			
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3							МКР 1	МКР 2	МКР 3	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19				
2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	2	2	2	20	20	20	

Шкала оцінювання

Таблиця 6

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	Незараховано (з можливістю повторного складання)
1 – 59	Незадовільно	

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Здіховська Т. В. Сучасна українська мова з основами культури й техніки мовлення. Робоча навчальна програма та методичні рекомендації з курсу / Т. В. Здіховська. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 43 с.

Основна

1. Бурячок А. А. Довідник з українського правопису / А. А. Бурячок, Л. С. Паламарчук, В. М. Русанівський, Н. І. Тоцька. – Київ : Рад. школа, 1984. – 280 с.

2. Глазова О. П. Українська орфографія. Правила, тренувальні вправи, контрольні завдання, диктанти : [навч. посіб.] / О. П. Глазова. – Х. : Ранок, 2004. – 284 с.

3. Гриб В. П. Постановка мовного голосу / В. П. Гриб. – Луцьк, 2001.

4. Громик Ю. В. Український правопис : [навч. посіб.] / Ю. В. Громик. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 140 с.

5. Заболотний О. В. Синтаксис і пунктуація на уроках української мови : [навч. посіб.] / О. В. Заболотний. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2002. – 136 с.
6. Клипа Н. І. Українська мова. Синтаксис і пунктуація : [навч. посіб.] / Н. І. Клипа, А. М. Кайдаш. – Ніжин : Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2007. – 160 с.
7. Козачук Г. О. Практичний курс української мови : [навч. посіб.] / Г. О. Козачук, Н. Г. Шкуратяна. – К. : Вища школа, 1993. – 367 с.
8. Козленко І. В. Українська пунктуація : [навч. посіб.] / І. В. Козленко. – К. : Вид.-поліграф. центр “Київ. ун-т”, 2009. – 320 с.
9. Орфографічний словник української мови / уклад. С. І. Головащук [та ін.]. – К. : Довіра, 1999. – 989 с.
10. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : [підруч.] / М. Я. Плющ. – К. : Слово, 2010. – 327 с.
11. Пунктуаційний практикум з сучасної української мови : контрольні завдання / уклад. Л. М. Томусяк [та ін.]. – Чернівці : Рута, 2000. – 44 с.
12. Савченко І. С. Пунктуація сучасної української мови / І. С. Савченко. – Черкаси : Відлуння-Плюс, 2006. – 151 с.
13. Словник труднощів української мови / за ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Вища школа, 1989. – 183 с.
14. Сучасна українська літературна мова / за ред. А. П. Грищенка. – К. : Вища школа, 1997. – 493 с.
15. Сучасна українська літературна мова / за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1998. – 416 с.
16. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. Думка, 1969. – 583 с.
17. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис : підруч. / А. К. Мойсієнко [та ін.]. – К. : Знання, 2010. – 374 с.
18. Сучасний словник іншомовних слів / уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2006. – 789 с.
19. Український правопис. – К. : Наук. думка, 2007. – 286 с.
20. Шевелева Л. А. Український правопис у таблицях : правила, винятки, приклади, коментарі : [навч. посіб.] / Л. А. Шевелева. – Х. : Світ дитинства, 2000. – 64 с.
21. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови : [навч. посіб.] / І. П. Ющук. – К. : Освіта, 1993. – 288 с.
22. Януш Я. В. Основні правила українського правопису : [навч. посіб.] / Я. В. Януш. – К. : КНЕУ, 2000. – 68 с.
23. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова : практикум із пунктуації : [навч. посіб.] / М. Г. Яцимірська. – К. : Знання, 2009. – 262 с.
24. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова. Пунктуація : [навч. посіб.] / М. Г. Яцимірська. – Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 286 с.

Додаткова

1. Антисуржик : Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / [за заг. ред. О. Сербенської]. – Львів, 1994. – С. 12–38.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо / Б. Д. Антоненко-Давидович. – К. : Укр. книгарня, 1997. – С. 7–56.

3. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення / Н. Д. Бабич. – Львів, 1990. – С. 46–84.
4. Багмут А. Й. Інтонація як засіб мовної комунікації / А. Й. Багмут, І. В. Борисик, Г. П. Олійник. – К., 1980. – С. 22–31.
5. Багмут А. Й. Інтонація спонтанного мовлення / А. Й. Багмут, І. В. Борисюк, Г. П. Олійник. – К., 1985. – С. 13–16.
6. Багмут А. Й. Семантика і інтонація в українській мові / А. Й. Багмут. – К., 1991. – С. 6–58.
7. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : [підруч.] / Ф. С. Бацевич. – К. : Вид. центр «Академія», 2004. – С. 52–104.
8. Безпояско О. К. Граматика української мови. Морфологія : [підруч.] / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. – К. : Либідь, 1993. – С. 4–156.
9. Бобир О. Етикет учителя : [навч.-метод. посіб.] / О. Бобир. – К. : Ленвіт, 2004. – С. 4–34.
10. Бобир О. В. Етикет учителя : [навч.-метод. посіб.] / О. В. Бобир. – К. : Слово, 2009. – С. 2–23.
11. Богдан С. К. Мовний етикет українців : традиції і сучасність / С. К. Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – С. 6–85.
12. Васянович Г. П. Педагогічна етика : [навч.-метод. посіб.] / Г. П. Васянович. – Львів : Норма, 2005. – С. 34–42.
13. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – С. 8–486.
14. Винницький В. Українська акцентна система : становлення, розвиток / В. Винницький. – Львів, 2002. – С. 3–34.
15. Волкотруб Г. Й. Стилїстика ділової мови / Г. Й. Волкотруб. – К. : МАУП, 2002. – С. 23–29.
16. Волох О. Т. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Словотвір / О. Т. Волох. – К. : Вища шк., 1986. – С. 6–156.
17. Гриб В. П. Постановка мовного голосу / В. П. Гриб. – Луцьк, 2001. – С. 5–23.
18. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : [навч. посіб. для студ. аграрних вищих навч. закладів та коледжів] / Т. Б. Гриценко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – С. 12–126.
19. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності : стилїстика та культура мови / С. Я. Єрмоленко. – К. : Довіра, 1999. – С. 34–78.
20. Іванишин В. Мова і нація / В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький. – [вид. 4-е, доп.]. – Дрогобич, 1994. – С. 3–45.
21. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови / С. Караванський. – К. : Українська книга, 2004. – С. 23–234.
22. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики / С. Караванський. – Л. : БаК, 2006. – С. 23–189.
23. Караванський С. Секрети української мови / С. Караванський. – Л. : БаК, 2009. – С. 23–43.

24. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя / І. Комарова // Шлях освіти. – 2001. – № 1. – С. 8–46.
25. Корніяка О. Мистецтво гречності / О. Корніяка. – К., 1995. – С. 10–16.
26. Культура фахового мовлення : [навч. посіб.] / [за ред. Н. Д. Бабич]. – Чернівці : Книги–ХХІ, 2005. – С. 15–86.
27. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування : [навч. посіб.] / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К. : Каравела, 2008. – С. 3–234.
28. Мацько Л. І. Українська мова : [посібник] / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко. – [2-е вид.] – К. : Либідь, 1996. – С. 3–87.
29. Мацько Л. І. Стилїстика української мови : [підручник] / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – С. 34–78.
30. Мацько Л. І. Культура фахової мови : [навч. посіб.] / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ «Академія», 2007. – С. 2–256.
31. Меш Г. Ш. 10 уроків ораторської майстерності тим, хто вчиться виступати публічно / Г. Ш. Меш. – К., 1993. – С. 3–65.
32. Михайлюк В. О. Українська мова професійного спілкування : [навч. посіб.] / В. О. Михайлюк. – К. : ВД «Професіонал», 2005. – С. 4–54.
33. Непійвода Н. Практичний російсько-український словник. Найуживаніші слова і вислови / Н. Непійвода. – К. : Основа, 2000. – С. 3–98.
34. Огієнко І. Історія української літературної мови / І. Огієнко. – К. : Либідь, 1995. – С. 32–65.
35. Орфографічний словник української мови / [уклад. І. С. Головащук]. – К., 1994. – С. 3–486.
36. Орфоепічний словник української мови. – К., 1995. – С. 2–598.
37. Полюга М. П. Словник антонімів української мови / [за ред. Л. С. Паламарчука]. – К. : Довіра, 1999. – С. 8–239.
38. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови / О. Д. Пономарів. – К. : Либідь, 1993. – С. 9–198.
39. Пономарів О. Культура слова : мовностилїстичні поради : [навч. посіб.] / О. Пономарів. – К. : Либідь, 1999. – С. 12–68.
40. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : [навч. посіб.] / Я. Радевич-Винницький. – К. : Знання, 2006. – С. 17–33.
41. Ревуцький Д. Живе слово / Д. Ревуцький. – Львів, 2001. – С. 4–29.
42. Русанівський В. М. Історія української літературної мови / В. М. Русанівський. – К., 2001. – С. 56–78.
43. Сагач Г. М. Золотослів : [навч. посіб.] / Г. М. Сагач. – К., 1993. – С. 23–57.
44. Семеног О. М. Культура наукової української мови : [навч. посіб.] / О. М. Семеног. – К. : «Академвидав», 2010. – С. 43–59.
45. Сербенська О. Культура усного мовлення : [навч. посіб.] / О. Сербенська. – К. : Центр навч. літ-ри, 2004. – С. 3–49.
46. Скіпачевич О. В. Вчимо емоційно правильно сприймати художній текст / О. В. Скіпачевич // Почат. шк. – 1996. – № 12. – С. 56–68.
47. Словник-довідник з культури української мови / [Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак]. – К. : Знання, 2006. – С. 2–235.
48. Стахів М. Український комунікативний етикет : [навч.-метод. посіб.] /

М. Стахів. – К. : Знання, 2008. – С. 11–23.

49. Струганець Л. В. Теоретичні основи культури мови : [навч. посіб.] / Л. В. Струганець. – Тернопіль, 1997. – С. 9–19.

50. Українська мова : енциклопедія. – К., 2000. – С. 345–389.

51. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів. – К. : Довіра, 2008. – С. 31–37.

52. Сучасна українська мова / [за ред. М. Я. Плющ]. – К. : Рад. шк., 1994. – С. 111–186.

53. Український орфографічний словник : Близько 174 тис. слів / [за ред. В. Г. Склярєнка]. – К. : Довіра, 2009. – С. 45–56.

54. Чак Є. Мовний етикет : «Дорогий друже!», «Бажаю щастя!» / Є. Чак // Дивослово. – 1998. – № 1. – С. 60–64.

61. Чак Є. Мовний етикет : «Щасливенько!» / Є. Чак // Дивослово. – 1998. – № 10. – С. 12–34.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Українська мова – національна мова українського народу, одна із форм вияву його національної культури. Поняття літературної мови.

2. Місце української мови серед інших слов'янських мов.

3. Походження української мови. Періодизація історії української літературної мови.

4. Мовні норми сучасної літературної мови.

5. Предмет і завдання фонетики. Звуки і склади як фонетичні одиниці.

6. Мовний апарат. Робота мовних органів при утворенні голосних і приголосних звуків.

7. Голосні звуки, їх класифікація за горизонтальним рухом язика, ступенем підняття язика до піднебіння та участю губ.

8. Приголосні звуки, їх класифікація: за участю голосу і шуму (сонорні, шумні, дзвінкі, глухі); за місцем утворення (губні, передньоязикові, середньоязикові, задньоязикові, горлові); за способом творення (проривні, фрикативні, африкати, зімкнуто-прохідні, вібранти).

9. Співвідносність приголосних за дзвінкістю-глухістю, акустичні пари дзвінких-глухих приголосних; приголосні, що не мають співвідносного акустичного парного. Співвідносність приголосних за твердістю-м'якістю.

10. Асиміляція приголосних. Повна і часткова асиміляція. Регресивна асиміляція: за голосом, м'якістю, способом і місцем творення. Прогресивна асиміляція.

11. Подовження й подвоєння приголосних.

12. Дисиміляція приголосних; суміжна і на відстані.

13. Спрощення в групах приголосних. Відбиття явищ асиміляції, дисиміляції і спрощення на письмі.

14. Чергування приголосних звуків.

15. Фонетична транскрипція.

16. Орфоепія як розділ мовознавства. Основні правила української вимови: вимова голосних і приголосних звуків у різних позиціях, вимова звукосполучень. Вимова слів, засвоєних з інших мов.
17. Зміни приголосних при їх збігу.
18. Наголос як засіб вираження лексичного й граматичного значення слів. Логічний, емпатичний і фразовий наголос.
19. Основні правила наголошування слів в українській мові.
20. Милозвучність мовлення. Поняття про евфонію.
21. Засоби милозвучності мови. Чергування прийменників *у-в*, *з-зі-із* та сполучників *і-й*.
22. Склад. Складоподіл.
23. Українська орфографія та її принципи: фонетичний, морфологічний, історичний (традиційний), смисловий.
24. Апостроф у словах.
25. Написання м'якого знака в словах.
26. Правопис префіксів.
27. Правопис слів іншомовного походження.
28. Написання складних слів.
29. Вживання великої літери.
30. Лексикологія. Словникове багатство української мови.
31. Багатозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Типи переносних значень: метафора, метонімія, синекдоха.
32. Синоніми. Типи синонімів. Синонімічний ряд. Синонімія та багатозначність.
33. Антоніми, їх типи. Антонімічні пари.
34. Омоніми. Розмежування омонімії та багатозначності. Лексичні омоніми, омоформи, омофони, омографи.
35. Пароніми, їх різновиди.
36. Лексика української мови з погляду походження та функціонування.
37. Активна і пасивна лексика. Неологізми. Застаріла лексика: історизми, архаїзми.
38. Лексика української мови зі стилістичного погляду. Професіоналізми. Жаргонізми.
39. Поняття про фразеологію і фразеологічні звороти.
40. Типи фразеологічних одиниць.
41. Фразеологічні синоніми. Українсько-російські фразеологічні паралелі.
42. Джерела української фразеології. Стилiстичне використання фразеологічних зворотів.
43. Граматика як наука. Розділи граматики (морфологія, синтаксис), їх основні структурні компоненти.
44. Граматичні значення слів в українській мові у співвідношенні з лексичним. Граматична форма слова і граматична категорія.
45. Предмет і завдання морфології. Морфемна будова слова. Основні типи морфем. Кореневі і афіксальні морфеми.

46. Словотвір як розділ мовознавства, що вивчає способи і засоби творення слів. Зв'язок словотвору з лексичною і граматичною системою слів. Словотворення як джерело збагачення словникового складу мови.

47. Структурні ознаки слів в українській мові. Словотворчі засоби. Поняття про похідну і твірну основу.

48. Морфологічні способи словотворення.

49. Неморфологічні способи словотворення: лексико-семантичний, морфологічно-синтаксичний, лексико-синтаксичний.

50. Загальна характеристика частин мови. Принципи виділення частин мови. Основні структурно-семантичні розряди слів. Перехід слів з однієї частини мови в іншу.

51. Іменник, його морфологічні ознаки та синтаксична роль.

52. Відмінювання іменників. Поділ іменників на відміни. Поділ іменників II відміни на групи. Іменники, що знаходяться поза відмінами.

53. Значення прикметника, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Семантичні розряди прикметників.

54. Прикметник. Особливості відмінювання.

55. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників. Повні і короткі форми якісних прикметників.

56. Особливості творення відносних і присвійних прикметників.

57. Словозміна прикметників. Поділ прикметників на групи.

58. Числівник. Розряди числівників за значенням. Особливості відмінювання.

59. Займенник. Розряди займенників за значенням. Особливості відмінювання.

60. Правопис і відмінювання імен по батькові та прізвищ; географічних назв.

61. Значення дієслова, його морфологічні ознаки.

62. Дієслівні форми.

63. Категорія часу дієслова. Значення теперішнього, минулого і майбутнього часів.

64. Дієвідмінювання. Особові форми теперішнього часу I і II дієвідмін.

65. Дієприкметник як дієслівна форма. Активні дієприкметники теперішнього і минулого часу, особливості їх творення і вживання. Творення і вживання пасивних дієприкметників.

66. Дієприслівник як дієслівна форма, її значення та формальні ознаки. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду.

67. Значення, морфологічні ознаки і синтаксичні функції прислівника.

68. Основні особливості службових слів, якими вони відрізняються від повнозначних частин мови. Правопис прийменників і сполучників.

69. Частка. Значення і функції часток. Класифікація часток. Правопис часток.

70. Вигук як частина мови. Класифікація вигуків. Вигуки і звуконаслідувальні слова.

71. Види простих речень.

72. Головні й другорядні члени речення.

73. Тире між підметом і присудком.
74. Просте ускладнене речення.
75. Поняття складного речення.
76. Складносурядні сполучникові речення.
77. Складнопідрядні сполучникові речення.
78. Безсполучникові складні речення.
79. Розділові знаки при прямій мові. Пряма мова і слова автора. Діалог.
80. Основні комунікативні ознаки культури мовлення. Їх класифікація.
81. Етикет. Поняття мовного та мовленнєвого етикету.
82. Техніка мовлення, її чинники.
83. Мовний апарат. Професійно-гігієнічні вимоги до нього.
84. Дихання. Типи дихання. Гігієнічні правила дихання.
85. Голос. Природні якості і постановка голосу. Якості розвиненого голосу.

Гігієна голосу.

86. Дикційна та орфоепічна чистота мовлення. Роль дикції та правильної вимови в роботі педагога.
87. Компоненти логіко-емоційної виразності мовлення.
88. Інтонація як мовне явище.
89. Мовний такт. Його значення для процесу мовлення.
90. Пауза. Види пауз.
91. Логічний наголос.
92. Мелодика мовлення.
93. Темп мовлення.
94. Невербальні засоби спілкування, їх різновиди.
95. Відстань між комунікантами. Поза та погляд мовця.
96. Міміка. Уміння керувати мімікою.
97. Пантоміміка (жести, їх різновиди та характеристика).
98. Предметні знаки етикетного спілкування.
99. Вплив екстралінгвістичних комунікацій на ефективність спілкування.